

Bergomensis, 1486 i 1492-1493. Inc 86 i Inc 738

La importància de l'obra de Giacomo Filippo Foresti (1434-1520), llatinitzat Iacobus Philippus Bergomensis, en la faceta d'historiador de Pere Miquel Carbonell es fa evident si tenim en compte que va adquirir dos exemplars del *Supplementum chronicarum* del frare agustí, els actuals inc. 86 i 738 de la Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona. El primer, el va comprar el 1488 i set anys després, el 1495, en va fer donació al convent de Sant Francesc de Barcelona, com ja havia fet amb altres llibres per millorar el fons conventual i alhora procurar-se les oracions dels frares. Pocs mesos després n'adquiria un altre, on va tornar a copiar algunes de les anotacions afegides al primer, cosa que fa pensar que tenia accés a la llibreria de Sant Francesc.

El *Supplementum chronicarum*, imprès per primera vegada el 1483, és, amb el *Liber chronicarum* de Hartmann Schedel (1493), un dels textos que renoven la tradició de les cròniques universals, en l'estela oberta a mitjan segle pel *Chronicon* de sant Antoni de Florència. Carbonell hi afegeix els seus textos preferits, com ara un poema de Francesco Petrarca sobre la Magdalena que comença "Dulcis amica Dei, lachrymis inflectere nostris"; recordem que la santa era un dels objectes de devoció de l'arxiver, que temps enrere li havia dedicat dues poesies de certamen. Si hem de deduir-ho de les notes marginals als dos volums, Carbonell s'ha interessat per les notícies sobre els orígens d'algunes ciutats, per exemple Gènova, a partir del *De genealogia deorum* de Giovanni Boccaccio, ja citat per Foresti, o Favència, que identifica amb Barcelona ("Nota etiam quod urbem Barcinonam, ex qua ortus sum, antiqui Faventiam appellarunt et etiam Plinius *Natural. hystoriae* sic eam cognominavit").

Algunes de les notes afegides a l'inc. 738, per tant posteriors a 1495 -l'any d'inici de les *Cròniques d'Espanya*-, fan referència a novetats introduïdes per Carbonell i el seu cercle en la historiografia catalana coetània. És el cas de la notícia sobre Bernat de Septimània com a primer comte de Barcelona, personatge conegut gràcies a historiadors italians com Flavio Biondo i Bartolomeo Sacchi el Platina. També hi corregeix i amplia les notícies de Foresti sobre el rei Ataülf, a qui, seguint Orosi, Carbonell fa morir a Barcelona. Com és sabut, aquesta dada és una de les que conformen l'apropiació de la tesi neogòtica entre els autors catalans i el mateix Carbonell s'hi refereix àmpliament a les *Cròniques d'Espanya*, on s'afirma que el rei podria estar enterrat al carrer Paradís, allà on la tradició situava el sepulcre d'Hèrcules, fundador de la ciutat en la tradició de la *Crònica d'Espanya* basada en el Toledà.

Encara, el segon exemplar de Foresti ha estat utilitzat en la confecció d'una obra menor de l'historiador, l'*Epitoma francorum regum* (Arxiu de la Corona d'Aragó, Cancelleria, memorial 51), un text de caràcter instrumental en la línia d'obres semblants produïdes a l'Arxiu Reial per precisar la cronologia dels documents datats pels reis francs. Per a la seva elaboració, Carbonell també ha utilitzat un altre volum de la seva biblioteca, una compilació de genealogies dels reis de França, Navarra i Aragó començada pels dominics Bernat Gui (m. 1331) i Jaume Domènec (m. 1384), copiada i continuada en la bella cal·ligrafia de l'arxiver reial Jaume Garcia (m. 1475) i per ell mateix. És l'actual ms. 246 de la Biblioteca de Catalunya.

Una altra característica de l'inc. 738, recurrent als llibres de l'arxiver, és la presència de notes autobiogràfiques, per exemple sobre la seva mare, l'emprenedora i longeva Joana de Soler, pelegrina a Roma durant el jubileu de 1450 i morta el 1496, després d'una llarga agonia, que sembla haver tingut força influència en el fill. Aquest tipus de notícies, que també escampa als registres i memorials de l'Arxiu Reial, li causaran les crítiques dels coetanis i d'alguns lectors posteriors. Carbonell se'n defensa des de les antigues cobertes del seu Foresti:

Pleraque hoc in libro Cronicorum ac in aliis libris meis mihi, Petro Michaeli Carbonello, scribere latius libuit ad animae meae consolationem, quae certo scio non omnibus placebunt, immo ea obtrectatores haud dubito [...], quod non est mihi curae, nam unusquisque sensu suo vivit. Audacter obloquantur, quandoquidem aliquo die, aut velint aut nolint, ii obtrectatores susurratoresque tacebunt.